

מעברים

מטרות:

- היכרות בין החניכים לבין עצמם והיכרות עם הצוות
- גיבוש קבוצה
- תחילת תהליך של הבניית קבוצה הקשורה בסמל, אמנה וגיבוש

נושאים בתוך מערך זה :

- ציפיות
- היכרות
- גיבוש קבוצה , עבודת צוות
- סמל
- אמנת כיתה

?מהי קבוצה

הקבוצה היא מסגרת שייכות חברתית שבתוך הקבוצה היחיד מתעצב על ידי קשרים עם שאר היחידים בקבוצה , היחיד משפיע על הקבוצה והקבוצה משפיעה על היחיד, כך מתארת קדוש (2010). בנוסף, קדוש מציינת שרמת השייכות בקבוצה גבוהה כך התהליך משמעותי יותר עבור הפרט ולכן הסיכויים שתישאר משמעותית עבור הפרט גם בסיומה . עוד מציגה קדוש כי הקבוצה היא אנלוגיה ישירה לצורת הקבוצה הראשונית שהיא משפחה , לפי דבריה קיים שיחזור של היחסים בתוך המשפחה בתוך קבוצות שונות בחיים ואנו משחזרים את דפוסי ההתנהגות שלנו ואת תפיסת העולם של היחיד כפי שהוא ראה את עצמו בקבוצה הראשונית, משפחה.

"קבוצה היא מספר אנשים, שפועלם המשותף מבחין אותם מהאחרים. זו ישות שיכולה להיווצר באופן ספונטני או מתוכנן. קבוצה נוצרת כאשר בין שלושה אנשים ויותר מתקיים מרחב תפיסתי משותף המושתת על ייצוג פנימי הדדי, שאליו נלווים תלות הדדית, קשרים רגשיים ופעילות גומלין" (שפירא ושרת פורטר, 2006).

מאפייני הקבוצה:

רוזנוואסר (1997), מציינת את גישתו של שוץ (1958), שטוען כי לקבוצה ישנה שלושה צרכים בסיסים שהיא מספקת ליחיד . הראשון הוא הצורך בלהיות שייך , השתייכות לקבוצה, הרגשת חיבור למטרות לערכים . צורך שני הוא הצורך בשליטה, להיות בעל כוח והשפעה . הצורך השלישי הוא אינטימיות וקבלה , שיקבלו אותי כמו שאני ללא תנאי . שלושת צרכים אלה הם אלה שלטענתו גרמים את הדינמיקה והיחסים בקבוצה.

מעברים

התפתחות הקבוצה

בכל קבוצה מתפתח תהליך, התהליך מכונה שלבים בגלל סדר הופעתם של השלבים באופן רציף ולפי התקדמות מתוך שלב לשני. בנוסף, הם מציינים כי אין פרק זמן מוגדר או מוגבל לכל שלב וזה תלוי בהרכב הקבוצה ובאופן ההנחיה. לפי כך למנחה הקבוצה ישנה חשיבות עליונה בהתפתחות הקבוצה ולהגעתם למטרה הרצויה בתחילת התהליך. במאמר מוצג מודל של דינקמאייר ומורו בשלבים בהתפתחות של הקבוצה. (זיו ובהרב 2001).

שלב הראשון, הוא שלב של קבוצה מדומה מאופיין בניסיונות של תקשורת בין חברי הקבוצה, חיפוש אחר מטרות משותפות במודע ולא במודע. קיימת אינטראקציה בינאישית באופן מועט מאוד. בשלב זה קיימת תלות רבה במנחה הקבוצה ויש צורך בסיפוק הפתרונות לבעיותיהם ולדאגותיהם ממנחה הקבוצה.

שלב השני, הוא השלב התוקפני, שלילי. בשלב זה חברי הקבוצה כבר מקיימים פגישות רציפות וקיימת אינטראקציה בינם לבין עצמם הבאות לידי ביטוי בתוקפנות ובמאבקים. התנהגויות אלו באות לידי ביטוי הן אחד כלפי השני והן כלפי המנחה. שלב השלישי, שלב של אינטראקציה בין אישית, האינטראקציה אשר נוצרה מתוך השלב הקודם של התוקפנות, ובכך יצרה רשת להתנהגויות ונורמות המאפשרת אינטראקציה פתוחה וחופשית יותר.

שלב הרביעי, הפגישה היצירתית, בשלב זה נוצרים קשרים חברתיים ואף קיימת מעורבות חזקה בין חברי הקבוצה. מתחיל להיווצר דיבור קולקטיבי בשפה של "אנחנו" מול אותם אנשים הלא שייכים לקבוצה. דבר זה נותן גאווה ותחושת שייכות חזקה. התלות במנחה יורדת בשלב זה וקיים בטחון רב יותר בין חברי הקבוצה אחד כלפי השני (זיו ובהרב 2001).

ציפיות

מפגש חינוך ציפיות:

מתודות להעברת תיאום ציפיות בכיתה

❖ כותל: מכינים פלקט גדול שמצויר עליו קיד, כל חניך כותב על חלק מהפלקט את הציפיות שלו מהשנה. בסוף השנה חוזרים לפלקט ובוחנים האם הציפיות התממשו ואם לא, מדוע?

❖ "עץ הציפיות": מכינים מראש עץ על בריסטול גדול. כל אחד מקבל חלקים מהעץ (כגון: עלה, ענף וכו'...) לפי כמות הקטגוריות לציפיות: מעצמי, מהמדריך, מחברי לכיתה. אפשר להגדיר שכל אזור בעץ מהווה קטגוריה של ציפייה. לאחר שכולם מסיימים, עורכים סבב בו כל חניך מקריא את שרשם ומדביקים את כל הציפיות על העץ ותולים בכיתה.

❖ "ציפית הציפיות": שתי אפשרויות א - יש להביא ציפית גדולה ועליה לכתוב "ציפיות זה לא רק לכריות...". כל חניך מקבל פתק עליו הוא רושם ציפייה מעצמו, מהמחנך ומחבריו לכיתה. לאחר מכן חוזרים למליאה וכל חניך מקריא את שכתב. לבסוף, מכניסים את כל הפתקים לציפית ותולים בכיתה. בסוף השנה פותחים את הציפית ובוחנים האם הציפיות התממשו ואם לא, מדוע? ב - מדביקים שלט על הקיר: "ציפיות זה לא רק לכריות...". וכל חניך מקבל ציפית קטנה. יש לכתוב על כל ציפית (ברווחים כדי שיהיה מקום לכתוב) מה הציפיות שלי מ: עצמי, מהמחנך ומחברי לכיתה. לאחר מכן חוזרים למליאה וכל חניך מקריא את שכתב. לבסוף מחברים בעזרת חוט ומחט את כל הציפיות ותולים אותן. בסוף השנה פותחים את הציפיות ובוחנים האם הציפיות התממשו ואם לא, מדוע?

❖ טופי: מחלקים טופי, כאשר כל צבע של טופי מסמל צפייה אחרת: ורוד - ציפיות מעצמי, צהוב - ציפיות מחברי לכיתה, סגול - ציפיות מהמחנך כתום - שאלות/בקשות וכו'...

ציפיות

❖ תפוח בדבש: כל חניך לוקח פלח תפוח וטובל אותו בדבש, ואומר את הציפיות שלו לשנה החדשה.

❖ כוכבי הציפיות: כל חניך מקבל כוכב שעליו הוא כותב ציפייה שיש לו מהשנה. בסוף תולים את הכוכבים על תקרת החדר. טיפ- בכל פעם שמתגשמת ציפייה של מישהו, מורידים את הכוכב מהתקרה

בסוף פעילות ציפיות ניתן להביא לכל חניך דף ולרשום ברכה לשנה החדשה במילה לדוגמא: הצלחה בלימודים, אושר, שמחה, בריאות וכו. כל חניך מכין את הדף ולאחר מכן יוצרים תמונה משותפת של כל הכיתה עם הברכות. ניתן להדפיס את התמונה כמגנט ולשלוח להורים כברכת שנה טובה

היכרות

מפגש חינוך העוסק בהיכרות :

מתודות לפעילויות היכרות –

- שמים באמצע הכיתה שקית במבה גדולה ומבקשים מכל אחד לקחת חופן ולא לאכול. לאחר מכן עושים סבב וכל חניך צריך לספר על עצמו מס' פרטים לפי כמות הבמבות שהוא לקח .
- נייד עף ברוח - עמודו נייד. עמוד במרכז החדר, קרא בשם אחד החניכים וזרוק דף נייד באוויר. על החניך אשר שמו הוזכר לקום ולתפוס בדף הנייד לפני שייפול על הארץ. אם נפל הנייד, על החניך לספר משהו על עצמו ולקרוא בשמו של משתתף אחר. אם החניך תפס את הנייד הוא ימשיך ויקרא בשמו של משתתף אחר.
- משחקים התחברתי- בוחרים מתנדב שמתחיל לספר על עצמו כפי רצונו. ברגע שמהו מהמשתתפים מזהה דבר דומה אליו שנמצא גם אצלו, הוא צועק "התחברתי". אותו חניך שצעק "התחברתי" מתחיל לספר על עצמו, עד שחניך אחר יצעק "התחברתי" לדברים שהוא יגיד, וכן הלאה עד שכולם מספרים על עצמם.
- המחנך אומר קטגוריה (גובה , גיל , מידת נעליים) והקבוצה צריכה להסתדר לפי הקטגוריה בכמה שפחות זמן. משחקים כמה פעמים עד שהם מצליחים להסתדר בזמן שהמחנך קבע מראש.
- כורי עכביש- המדריך מחזיק גליל של חוט , זורק אותו לאחד החניכים ומשאיר אצלו את הקצה . אותו חניך מספר על מה הדבר שהוא הכי אוהבת לעשות וזורק את החוט הלאה. בסוף המשחק כאשר לכולם יש חוט ביד צריך לגלגל את החוט חזרה
- סוכריות -שמים חבילת סוכריות בקופסא אטומה כך שהחניכים לא רואים איזה צבע הם לוקחים. כל חניך בתורו ניגש לקופסא ולוקח סוכריה אחד עם צבע מסוים. מחליטים שכל צבע יהווה דבר אחר. למשל: אדום-לספר על משמעות השם ירוק-לספר על סדרת טלוויזיה שאוהב צהוב-שלוש עובדות עליך כחול-תחביבים
- בקבוק השאלות – כותבים על בקבוק קולה עם לורד שחור מסביב שאלה וכל פעם שנחשפת שאלה שמוזגים לחניך הוא צריך לענות על השאלה .

גיבוש

מתודות פעילות למפגש בנושא גיבוש קבוצה

נשארים באוויר - כל חניך לוקח כיסא ועומד עליו במרכז החדר, חשוב שהכיסאות היו צמודים בגוש אחד ליד השני.

המטרה להישאר עם כמה שפחות כסאות וכמה שיותר חניכים עומדים על הכיסאות. כל פעם המחנך מוציא כיסא ועל הקבוצה להישאר ביחד. דגש: כיתות מעורבות בנים בנות הייתי עושה זאת רק לבנים ואחר כך רק לבנות כי יש מגע אחד בשני. ניתן לקחת זמן ולאתגר את הקבוצה

מעבר נהר תנינים – הקבוצה צריכה לעבור מקצה אחד של החדר לקצה השני מבלי לדרוך בשטח ברצפה, לרשותם עומד 3 כסאות על מנת לעבור. ניתן לקחת זמן לקבוצה

שטיח מעופף - על הקבוצה לעמוד על מחצלת או ציפה של מיטה ועליהם להפוך את הבד לצד השני שלו כאשר כולם עומדים מעל

הכל הולך פנטומימה-מחלקים את הקבוצה למספר קבוצות וכל פעם מישהו מהקבוצה עם הפנים למצגת, רואה את התמונה ומנסה להעביר בפנטומימה לשאר חברי הכיתה את הדבר אשר הוא רואה בתמונה. כאשר הוא מצליח מעבירים תמונה ומישהו אחר מהקבוצה מחליף אותו עד שנגמר זמן הקבוצה, זמן שנותנים לחברי הכיתה הוא כדקה וחצי

21 - עומדים במעגל ועל הרצפה מפוזרות כרטיסיות עם מספרים מ-1-21. על הקבוצה לספור עד 21 מבלי ששני חניכים יכנסו בו זמנית למעגל, אסור להם לדבר בניהם או לסמל. המטרה היא ליצור שיתוף פעולה והקשבה הדדית.

מעגל סטרלי- יוצרים עם חבל מעגל ובתוכו שני דליים שאחד עם כדורים קטנים או מים והשני ריק. מחוץ למעגל יש לחניכים חבלים וחוטים באורכים שונים, עליהם מבלי להיכנס למעגל להעביר את תוכן דלי 1 לדלי 2 ומותר להם להשתמש אך ורק בחבלים מבלי להיכנס לשטח המעגל.

עכביש- לפעילות זו נצטרך למצוא שני עצים ולקשור בניהם 2 חבלים ככה שייווצר 3 שלבים. על הכיתה לעמוד בצד אחד ולהעביר מבלי לגעת בחבלים ובסדר של למטה, אמצע ולמעלה את כל הכיתה לצד השני.

מבוך – קושרים לפני הפעילות למקל מטאטא (רק המקל) חבלים באורכים שונים כמספר המשתתפים, על הרציפה מכינים עם מסקנטייפ מסלול של מבוך, על הכיתה להחזיק במקל באוויר באופן ישר כאשר כל אחד מחזיק קצה חבל ועליהם להעביר אותו בתוך המבוך.

סמל כיתה

פעילות סמלים מובנת

מטרות:

• הכרת סמלים ומשמעות סמלים שונה

• יצירת סמל לוגו לקבוצה

• גיבוש והנאה

מהלך הפעילות :

שלב א' – זיהוי חברות על פי ציור על לוח\ נייר עיתון

נבקש מתנדב מהחניכים אשר יצטרך להעביר בעזרת ציור את החברה שהיה רשום לו בפתק.

*למחנך : רוב הפעמים החניכים מציירים את הסמלים של אותה חברה .

רשימת חברות:

1. נייק

2. סלקום

3. מקדונלס

4. מרצדס

5. שוקולד פרה

6. במבה אוסם

לאחר המשחק נקיים דיון קצר על הנושא

נק' לדיון:

איך זיהנו כל פעם את החברה?

מה היה הכי קל היה לצייר?

איך כל חברה משתייכת לנו בראש עם סמל... יש לכם דוגמאות?

(זמן : 15 דק')

שלב ב' - סמלים ומה המסר שלהם

קצת מידע על סמלים ולוגו

סמל - ציור, תמונה או חפץ המייצגים רעיון. סמל הוא אמצעי גרפי המשדר מסר באמצעות דימויים חזותיים (תמונות וציורים). הסמל הוא אמצעי ביטוי מתומצת של רעיון. (סמלים של

חברה, עסק, רשת חנויות, בתי ספר, קבוצות שונות ועוד.)

לוגו - טקסט, שורה, מילה או אותיות שמופיעות בסמל. ישנן חברות שכל הסמל שלהן

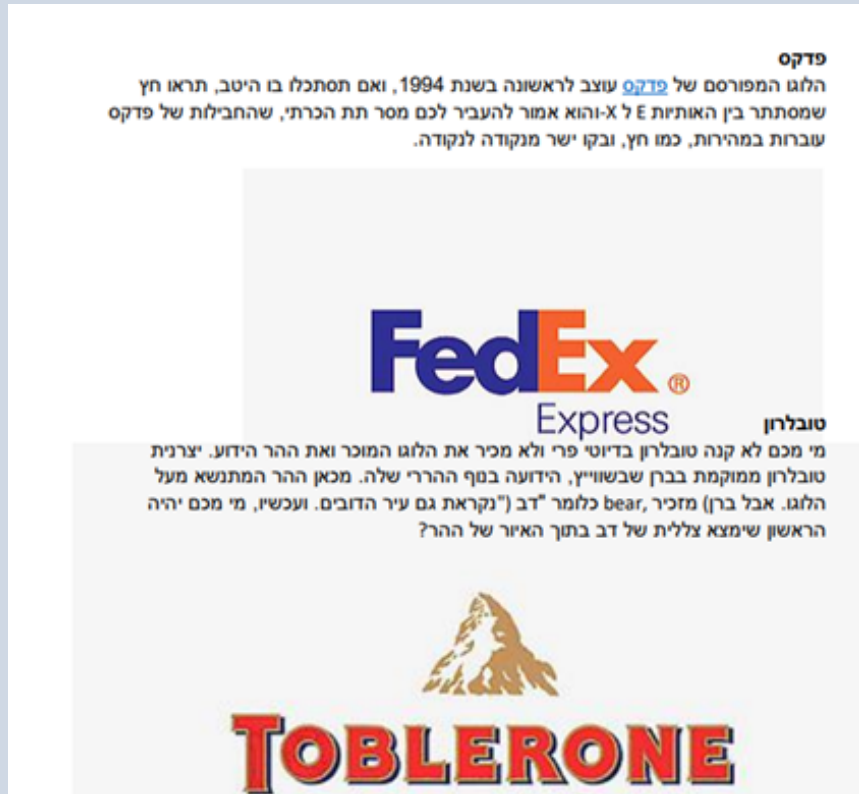
מורכב מאותיות וישנן חברות שאותיות מופיעות בסמל בשילוב תמונה.

נציג לחניכים סמלים שונים ונשאל אותם מ לדעתם הם רצו להגיד לנו בעזרת הסמל

יש גם חברות שבתוך הסמל יש מסר סמוי , כדי להדפיס סמלים לפי הפעילות ולהציג אותם

(בפעילות). זמן: 10 דקות)

סמל כיתה

אמזון

הוא לא רק סמיילי. הוא גם מעביר את המסר שאתה יכול לקנות החץ הכתום בלוגו של אמזון (Z to A From): או באנגלית) 'באתר הכל, מ-א' ועד ת

סמל כיתה

רעיונות ומתודות לבניית סמל כיתה-

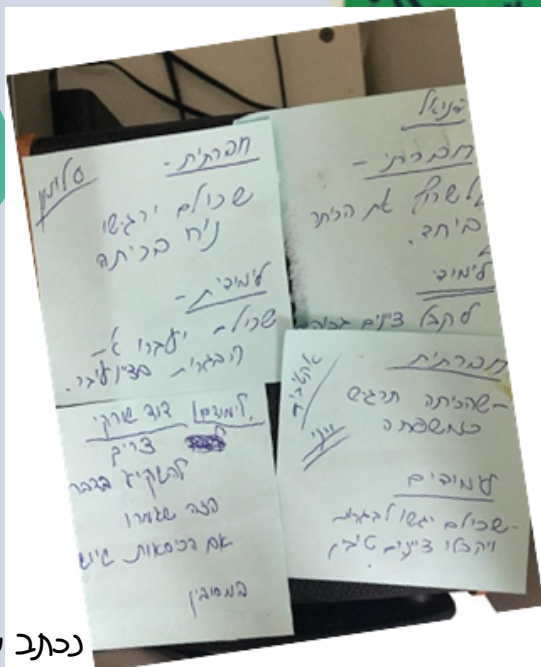
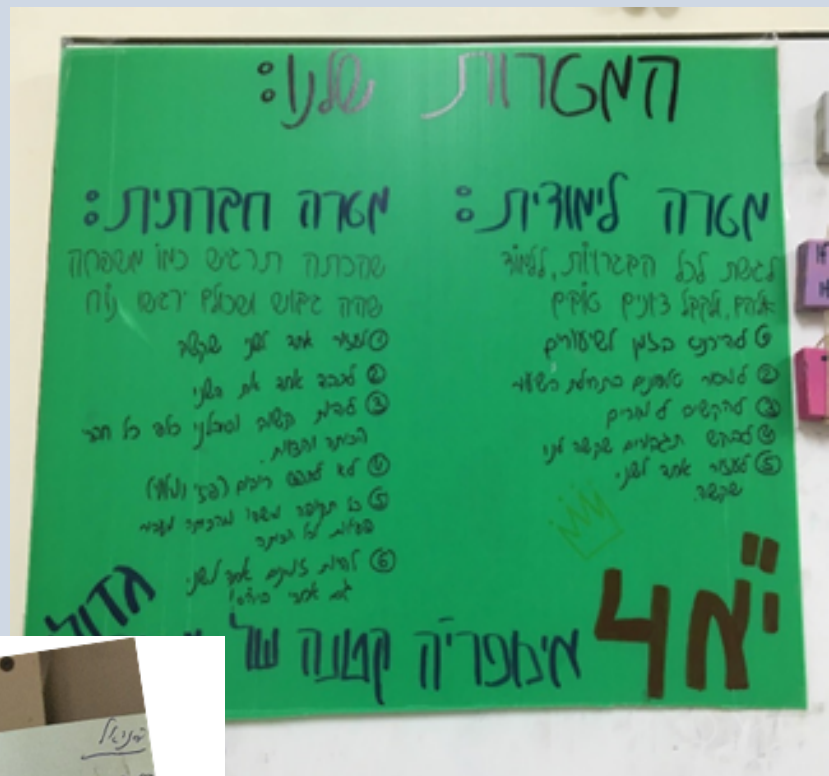
מפזרים משפטי השראה הקשורים לקבוצה וכל אחד בוחר את המשפט שלדעתו הכי מאפיין קבוצה כדי שתצליח
לאחר מכן ניתן לבחור משפט סיסמא לכיתה.

מחלקים לכל חניך דף ומביאים כלי יצירה וכל חניך מתבקש לצייר את הסמל שלדעתו צריך להיות לכיתה, לאחר מכן
עורכים הצבעה לסמל הכיתה

כתבה מעניינת ללמידה על סמלים : <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-1848950,00.html>

אומנת כיתה

- רעיונות לפעילויות ומתודות לאמנת כיתה -
 - מחלקים לכל חניך פתקים בצבעים שונים כאשר כל צבע מסמל משימה לדוגמא:
 - פתק צהוב: רושמים מטרה לימודית בכיתה
 - פתק ורוד: מטרה חברתית בכיתה
 - פתק כחול: דרכים להשגת המטרה
 - לאחר שכל החני כים כותבים מתוך הפתקים מנסחים יחד אמנה חברתית של הכיתה .
- דוגמא :

לומנת כיתה

מסכים לא מסכים אנכפת לי לא אנכפת לי – מכינים 4 שלטים שלט 1 אנכפת לי, שלט 2 לא אנכפת לי, שלט 3 עושה , שלט 4 לא עושה .

אומרים היגדים שונים הקשורים לחוקים והתנהלות כיתה וכל אחד צריך לנוע לפי דעתו לשלטים היגדים לדוגמא:

1. בסוף יום הכיתה מלוכלך מאד
2. כל הכיסאות הפוכים בכיתה
3. מוסיקה חזקה בהלך שיעור
4. ילדים צועקים בכיתה
5. לומדים יחד למבחן
6. מכינים תה בהפסקה בכיתה

לאחר מכן מקיימים דיון על הדברים שמתרחשים בכיתה ואיך אפשר על החיוב ליצור אווירה טובה ונעימה ומתוך הנאמר כותבים את חוקי הכיתה בפן החיובי ותולים בכיתה .

קישור לפעילויות בנושא חוקים וגבולות

https://meyda.education.gov.il/files/shefi/kishurey_chayim/Unnamed1.pdf